SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XL (34)
Štev. (No.) 44

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
12. novembra 1981

Proslava narodnega praznika in dneva slovenske zastave

Pred 40. leti

Vsak narod ima svoje življenje, navade, karakter. Nekatere so slabe, druge dobre. Greh bi bil, če bi človek pobiral navade drugih narodov, namesto da bi z dobrimi skušal izboljšati svoj narod. Argentino moremo prišteti v skupino držav, v kateri se čut narodnosti ni še povsem razvil. Malo primerov bi se dalo navesti, v katerih se je prebivalstvo izkazalo kot narodnost. Razlog temu je pač priselitev ljudi iz vseh delov sveta, in pomanjkanje argentinske emigracije. Zato si argentinski voditelji pomagajo z vsemi sredstvi, da bi ustvarili ta čut.

Eno teh sredstev so narodni prazniki. Pred leti jih je bilo cela kopica: smrt tega veljaka, ustanovitev onega odbora, obletnica tretje vojaške zmage; vse pride prav, da se v Argentini ustvari argentinska narodna zavest.

Slovenski narod bi tudi imel nekaj prilik, ob katerih bi lahko proslavljal svoje praznike. Vendar: bi kdo vedel, kateri dan je prvič zavihrala slovenska zastava? Kdo ve za smrtni dan naših velikih mož: Janeza Ev. Kreka, Jegliča, Korošca? Že to je veliko, če si kdo zapomni vsaj smrtno leto.

Dva ekstrema. Nekje preveč, drugje premalo ali nič. Zato je koristno, če poleg vseh obletnic organizacij in vseh možnih ustanov, enkrat v letu posvetimo dan (vsaj enega) celemu slovenskemu narodu. 29. oktober 1918 je postal narodni praznik, ko so Slovenci brez ozira na pripadnost političnim strankam in svetovnemu nazoru, slavili ta dan, kot dan slovenske svobode, kateremu je sledila prva slovenska vlada. To je bilo vsenarodno slavje.

Da so možni tudi drugi datumi? Res je, a je v moderni zgodovini naroda ta najvažnejši. Da je takrat ostala vsa Primorska izven državne meje, da nismo dobili Koroške, da nismo postali popolnoma svobodni, suvereni, neodvisni, samostojni? Tudi vse to je v večji ali manjši meri res. Proti vsemu temu se pojavi še eno vprašanje: ker pač ni datuma, v katerem bi se popolnoma in stoodstotno ne radovali, naj pač sploh nič ne praznujemo? To ni razlog.

O tem je mogoče razpravljati na dolgo in široko. Se je že in se še bo. Vendar to mora biti poročilo in ne utemeljevanje praznovanja. Na vsak način: 29. oktober je naš slovenski narodni praznik! Imamo nekaj, ki je v bistvu dobro — ne zavračajmo ga!

V soboto, 31. oktobra 1981 je bila proslava narodnega praznika in dneva zastave v Slovenski hiši. Organizatorji so za to priliko izbrali za jedro proslave padec Slovenije v kaos druge svetovne vojne. Pred 40 leti so si sovražniki razdelili slovensko ozemlje, hoteč uničiti narod. Doba — razbitje države — ki jo moremo primerjati z ono leta 1918 — ustanovitev države. Bile so druge, v katerih sta bila rast in razvoj važnejša, a ti dve sta kot mejnika. Ne samo, da so okupatorji razdelili narod in deželo, temveč so ustvarili primerno gojišče, v katerem se je razbohotilo komunistično rovarjenje, ki bi v normalnih razmerah ne moglo priti do oblasti, ki jo še danes poseduje. Zadosten razlog, da obnovimo spomin.

V cerkvi Marije Pomagaj

Večerilo se je. Okoli Slovenske hiše so ceste imele zasedene vse parkirne prostore, kar pomeni važen dogodek v našem centru. Rojaki so kmalu napolnili cerkev, v kateri je bilo pripravljeno za sv. daritev. K oltarju je pristopil msgr. Anton Orehar in maševal v duhovni blagor vseh žrtev komunizma, nacizma in fašizma.

Pri liturgiji božje besede so sodelovali: ga. Danica Petričkova in Marjan Loboda; lektor je bil lic. Marjan Schiffrer.

Mašnik je v homiliji omenil papeževo zadnjo socialno encikliko, predvsem 23. točko, ki govori o izseljencih. V njej med drugim pravi, da ima človek pravico zapustiti domovino in iti drugam. More se pa tudi vrniti. S tem, da je odšel, ni izgubil dolžnosti delati za domovino. Kdor dela zanjo ne zagreši krivice do dežele, ki ga je sprejela. Dolžnosti, ki jih imamo do svoje domovine so še vedno večje, kot one, ki jih imamo do dežele, ki nam nudi kruh in streho.

Dolžnosti do domovine moremo razumeti kot skrb za vero in kulturo. Ni vseeno, če skrbimo za to ali ne. Sicer nas ne vežejo predpisi, a svetopisemske besede se glasijo: Kdor ljubi, bo spolnil postavo. Le v primeru, da ljubimo, bo živelo slovensko življenje, šole in prireditve.

Med mašo je ubrano prepeval Mladinski zbor Gallus. Ker je njegova voditeljica ga. Anka Gaserjeva bila pri orglah, mu je za to priliko dirigiral dr. Julij Savelli. Primerno izbrane pesmi in mašni deli so prijetno zvenele; mladostni glasovi so poživili versko slovesnost.

V dvorani

Preko dvorišča in v gručah so se udeleženci napotili v dvorano. Prišle so vidne glave našega skupnostnega življenja, manj vidne in tudi nevidne, a vse čuteče za narodovo bit, za čigar blagor posvečajo velik del svojega življenja. Znanci so si hitro izbrali skupni prostor pri mizah in se šele nato razgledali. In pogled je res vzbujal navdušeno priznanje. Na odru je bil zemljevid slovenskega ozemlja v treh barvah. Vsaka barva je predstavljala en zasedbeni del iz leta 1941: nemškega, italijanskega in madžarskega. Preko zemljevida je stala s presekanimi črkami beseda Slovenija, simbolično predstavljajoč razkosanje. Debelejša črta je zaznamovala državno mejo pred 6. aprilom 1941, tanjša je obsegala jezikovno ozemlje. Ob straneh so stale v špalirju slovenske zastave, na častnem mestu pa sta bili argentinska in slovenska zastava srednješolskega tečaja „ravn. M. Bajuka“. V lučeh odra je bil pogled zelo slikovit in učinkovito dopolnjeval proslavo.

Desno čelno steno dvorane je od vrha do tal prekrivala ogromna slovenska zastava z grbom: na svetlomodrem polju tri zlate, celjske zvezde; pred njo so žareli rdeči nagelji.

Tudi mize so bile okrašene s cvetjem in malimi zastavicami in nas nenehno spominjale, da je 29. oktobra tudi dan zastave.

Kdo je vse to pripravil? Glavno besedo so imeli seveda člani Pripravljalnega odbora, katerim so pomagali še drugi. Oder je zamislil in pripravil Stane Snoj, imel pa je vso pomoč od strani Jožeta Cukjatija, Oskarja Preglja in Jožeta Snoja. Kar je bilo rožnih okraskov na odru, jih je napravila gdč. Ivanka Krušič. Gospa Danica Petriček in gdč. Marija Korošec pa sta okrasili mize in dvorano s pomočjo deklet, ki so potem stregle v dvorani. Za ves užitek, ki so ga imele oči, se moramo njim zahvaliti.

V takem belo-modro-rdečem okolju je pričela letošnja slavnost.

Prva točka vsake naše uradne prireditve je počastitev zastav. V navadi je, da se v ta namen zapoje himni, argentinsko državno in slovensko narodno.

Kot prvi je spregovoril predsednik Pripravljalnega odbora.

BESEDE MARJANA LOBODE

Spoštovane dame in gospodje!

Ob pričetku letošnje proslave slovenskega narodnega praznika in dneva slovenske zastave, mi dovolite, da prav lepo pozdravim predsednika Narodnega odbora za Slovenijo g. Miloša Stareta in gospo, delegata slovenskih duhovnikov v Argentini msgr. Antona Oreharja in vse naše dušne pastirje in katehete, zastopnike demokratičnih slovenskih političnih strank in gibanj, člane Narodnega odbora za Slovenijo in vse bivše in sedanje politične delavce, predsednika društva Zedinjena Slovenija arh. Jureta Vombergarja in gospo, vse predsednike in odbornike naših slovenskih Domov, profesorje, učiteljice in učitelje družine slovenskih šol v Argentini, častnega predsednika Slovenske kulturne akcije, pesnika in pisatelja dr. Tineta Debeljaka in gospo, vse naše kulturne delavce in predavatelje, predsednico Zveze slovenskih mater in žena gospo Pavlino dr. Dobovškovo in vse zastopnike in zastopnice naših dobrodelnih ustanov in organizacij, predsednika Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva dr. Julija Savellija in gospo, odbornike in zastopnike naših mladinskih organizacij in pevskih zborov. Prav posebej se zahvaljujem za udeležbo iz notranjosti Argentine. Iz Mendoze je na to slavje prišel Rudolf Hischegger, iz San Luisa pa Danilo Havelka z gospo. Obema iskrena hvala in prisrčen pozdrav.

Še poseben pozdrav vsem urednikom in zastopnikom našega slovenskega tiska ter prav posebne čestitke uredniškemu odboru tednika Svobodna Slovenija, ki letos obhaja 40-letnico odkar ga je v najtežji dobi naše zgodovine ustanovil in še danes z neomajno vztrajnostjo vodi Miloš Stare. Lep pozdrav vsem in vsakemu posebej, ki se vsak na svoj način trudita, da naša Slovenija v svetu živi in raste, ter ostaja živa veja nam tako dragega slovenskega naroda.

Pot do svobode in samostojnosti nobenemu narodu ni bila s cvetjem postlana, a še posebno trnjeva je pot slovenskega naroda k svobodi. Trpljenje in kri, pa junaški boji in zmage zaznamujejo to pot, ki se vije skozi tisočletje. Po njej so šli slovenski svobodnjaki, karantanski knezi, slovenski svečeniki, kmečki puntarji, pesniki in pisatelji, politični voditelji, znanstveniki in umetniki, pogumni vojaki, pa vsa množica mater in žena, mož, fantov in deklet, ki so v več kot tisoč letih oblikovali posebno ljudstvo, ki je različno od vseh ljudstev na zemlji, slovenski narod. In danes hodimo po tej poti mi, da izpolnimo zgodovinsko vlogo v življenju naroda, v katerega nas je božja Previdnost postavila. Naša slovenska pot je to. Na njej so važni mejniki, katerih se z veseljem ali žalostjo pa vendar s ponosom in ljubeznijo spominjamo. 29. oktober 1918 je gotovo najvažnejši med njimi. Narod je tedaj v zavesti svoje posebnosti storil odločilen korak izpod tisočletne nemške nadoblasti, svobodi in samostojnosti naproti. Niso bile vse nade in upi 29. oktobra izpolnjene, en razlog več, da vztrajamo na poti, ki nas bo pripeljala k zaželenemu cilju: svobodna, samostojna Slovenija, v kateri bo plapolala čista slovenska zastava.

Vsako leto smo se ob pripravljanju tega praznika spominjali posebno važnih dogodkov ali ljudi, ki so bili posebno pomembni v naši zgodovini. Tudi letos je vrsta pomembnih obletnic iz življenja ljudi, ki so v svojem času igrali važno vlogo v življenju slovenskega naroda. Tako je letos 150-letnica rojstva Franca Levstika, enega najpomembnejših Slovencev po Prešernu, ne kot pesnika temveč kot Slovenca, kot značaj in borca za Zedinjeno Slovenijo. Prav tako je tudi 100-letnica smrti slovenskega klasika, pisatelja prvega slovenskega romana, Josipa Jurčiča.

Pa še dolga vrsta drugih zaslužnih slovenskih mož, ki so na naši slovenski poti velikega pomena. Ne da bi hoteli zmanjšati pomen teh obletnic, pa smo se letos predvsem hoteli spomniti 40-letnice začetka ene najtežjih pa tudi najbolj junaških dob naše slovenske zgodovine. Leta 1941 je bil slovenski narod obsojen na smrt in že peljan na morišče. Zarotili so se proti njemu na videz nezmagljivi idejni sistemi z neizmernim vojaškim in gospodarskim potencialom: nacizem, fašizem in komunizem. Trda je bila borba, kot še nikdar v zgodovini tako, in še vedno traja in tudi mi smo vključeni vanjo in smo dokaz, da se narod ne vda in hoče živeti. Tisoče kilometrov od rodne zemlje, na drugem koncu sveta, 40 let potem, ko se je razbesnel vihar, se nas še zbere tako lepo število, da ob spominih na junaško preteklost obnovimo svojo zvestobo in odločitev vztrajati na slovenski poti.

Danes gre slovenska pot tudi preko argentinske pampe. Po njej gremo mi, slovenski politični emigranti. In lahko rečemo, da je na nas, ki smo nocoj zbrani v tej dvorani vsa teža odgovornosti, koliko nas bo šlo in kako bomo šli po njej. Slovenski javni delavci, živi člani naše organizirane skupnosti, imejmo pred očmi to odgovornost, nosimo jo s ponosom in častjo. Ljubezen do slovenskega naroda, katerega živi udje smo mi in naši otroci, nam bo narekovala pravo smer.

Zmeda časov tudi na nas negativno vpliva. Vedno bolj se bo treba boriti za zvestobo narodnim in verskim vrednotam. Pa nismo mi prvi in edini, katerim se bliža skušnjavec, da bi nas odvrnil od prave slovenske poti. Z različnimi gesli nas vabi: saj smo vsi ljudje dobri in bratje, kaj bi se šli še Slovence! Pozabite kar je bilo med revolucijo in po njej, odpustite, združite se v bratskem objemu vsi Slovenci! Danes ni več moderno živeti po krščanskih zapovedih, uživajte in veselite se! Naš odgovor mora biti jasen in odločen: Resnično dobri ljudje smo lahko le kot dobri Slovenci. Noben narodni odpadnik ne more biti dober človek! Hrepenimo po bratskem objemu in vstajenju vsega slovenskega naroda, a ne za ceno časti naših padlih, ne za ceno svobode in pravice! Prepričani smo, da je človeka vredno življenje le v okviru naravnega reda posvečenega s krščanstvom in da je to tudi največje jamstvo za našo osebno srečo in za srečo našega naroda. Ne bo vedno lahko vzdržati na teh pozicijah. Nikdar ni bilo! Pred več kot sto leti je Levstik položil v usta junaka prve slovenske tragedije, Tugomer, tele besede: „Trd bodi, neizprosen mož jeklen, kadar braniti je časti in pravde narodu in jeziku svojemu.“ Trdi in neizprosni bodimo, kadar gre za korenine našega svobodnega, krščanskega slovenskega življenja, le tako bomo ostali na pravi slovenski poti. Pri tem nam vsem skupaj Bog pomagaj!

GOVORA

Kakor vsako leto je tudi letos imel osrednji govor predsednik Narodnega odbora za Slovenijo **Miloš Stare.** Letos

(Nad. na 2. str.)

Na zgornji sliki Marjan Loboda podaja Milošu Staretu zlatnik s podobo škofa Slomška. Na levi stoji Marija Korošec, da mu izroči šopek v imenu mladine. — Spodaj: arh. Jure Vombergar izroča spominsko plaketo.

PROSLAVA NARODNEGA PRAZNIKA IN DNEVA ZASTAVE

(Nad. s 1. str.)

je podal natančen oris položaja pred 40 leti: okupacijo, razkosanje, revolucijo. To zgodovinsko študijo bomo zaradi važnosti in dolžine objavili v prihodnji številki.

Naslednji govor je bil govor **arh. Jureta Vombergarja,** predsednika društva Zedinjena Slovenija. Njegova predvajanja naših skupnih snovi, zavita v pesniško obliko, naredijo poslušanje privlačno. Naš list vam ga bo nudil v branje in premislek v eni naslednjih številk.

Vsem trem govornikom je poslušalstvo zbrano sledilo in jih ob koncu nagradilo z gromovitim, pritrdilnim ploskanjem.

ŠE ENA ŠTIRIDESETLETNICA

Zasedba Slovenije leta 1941 je seveda takoj rodila reakcijo med narodom. Ena izmed teh reakcij je bil podtalni tisk. SVOBODNA SLOVENIJA je takrat začela izhajati, združujoč v sebi težnje po prostosti in uporništvu. Delno je bil njen namen dosežen: okupatorji so bili poraženi in izgnani, ostala je zadnja nesreča — komunizem.

Če se spominjamo 40 let razdelitve, je nujno, da počastimo še ustanovitev lista za proslavo narodnega praznika, so odločili pri odboru. Na oder so poklicali Miloša Stareta kot ustanovitelja lista. Marjan Loboda mu je izročil slovenski zlatnik s podobo škofa Slomška, predsednik Zedinjene Slovenije arh. Jure Vombergar spominsko plaketo (delo umetnika Ivana Bukovca); Marija Korošec v imenu mladine kot znak priznanja slovenski šopek: rdeči nagelj, roženkravt, rožmarin. Rojaki so mu z aplavzom tudi izrazili priznanje in zahvalo za delo, ki ga kot ustanovitelj in glavni urednik našega lista opravlja od vsega začetka.

Miloš Stare se je zahvalil za pozornost in se v nekaj besedah spomnil vseh svojih sodelavcev v vseh letih svojega časnikarskega dela: tistih, v težkih letih okupacije in revolucije, ki so z velikim idealizmom, junaštvom in žrtvami omogočili izdajanje Svobodne Slovenije in jo v življenjski nevarnosti razpošiljali po vsej Sloveniji. Spomnil pa se je tudi vseh tistih, ki so mu pomagali v zdomstvu pri obnovitvi izdajanja lista in med njimi posebno še pokojnih sodelavcev Jožka Krošlja in Pavla Fajdiga.

PETJE KOMORNEGA ZBORA

Končna točka programa je bil nastop komornega zbora, ki ga vodi gospa Anka Gaserjeva. Zbor je zapel devet pesmi: Slovenska zemlja; Planinska; Ah, ni li zemljica krasna; Pozdrav Gorenjski; Slovenska dežela; V Tamar; O mraku; Danici; Naše gore.

Kot uvod petju in razlagi izbora je Marjan Loboda prebral besede, ki jih je pripravil dr. Julij Savelli:

„V vrsti pevskih stvaritev, zlasti zborovskih, zavzema vse od pomladi narodov 1848 naprej pomembno mesto naša domoljubna pesem. Od takrat naprej nas je v svojih melodijah, včasih navduševalnih, včasih nežne domovinske ljubezni polnih opozarjala na dolžnosti do domovine, zemlje, prednikov, izročil. Najlepša čustva je izvabljala zlasti tistim, ki so morali domovino zapustiti, pa so ob mislih nanjo v njihovih dušah odjeknile tolikokrat tako lepe besede in tako lepe melodije, da jih zlepa v svetu ne najdemo podobnih.

Od druge polovice preteklega stoletja so se naši literarni velikani in rodoljubi kosali, kdo bo močneje, prepričevalneje in boljše izrazil zlasti v vezani besedi svoja čustva do po svobodi stremeči domači zemlji, komu bo močneje zaóril krik, ki bo razgibal narod in odjeknil v svetu. Njim vštric pa so se postavljali naši skladatelji, ki so s svojim orožjem — melodijo — tem izrazom čustev in bojnim krikom dajali svoj poudarek.

V tisočletni slovenski zgodovini je nastala lepa, dolga, vsebinsko in oblikovno bogata vrsta pevske literature, naša domoljubna, domorodna pesem, katere delček je pripravil za ta večer komorni zbor pod vodstvom gospe Anke Gaserjeve. Saj ni primernejše priložnosti, kot je prav proslava našega narodnega praznika in dneva naše narodne zastave, da ob poslušanju teh pesmi tu v zdomstvu potrdimo našo ljubezen do domovine, zvestobo svetim izročilom naših prednikov in našo trdno vero v vstajenje danes teptanega naroda.

Naj torej odjeknejo melodije v naših srcih, naj zadoni pesem, ki je v melodijo ujeta lepota, beseda življenja, veličina povsod pričujoča, naša zvesta spremljevalka in — iz polnega srca zapet izraz naše ljubezni do domovine!“

Težko je komentirati pevske nastope, ki niso sami sebi smoter. So le točka, ki po svoje izopopolni program, kljub temu, da spored velja za pol koncerta. Skupina je zapela ubrano, zlito; zelo lepo so izpadli pianissimi. Ženski del je imel večji uspeh; moški del je bil za spoznanje prešibek. Poslušalci so bili navdušeni nad izvajanjem; reči pa je treba, da so tisti, ki so v dvorani sedeli na za poslušanje petja neprimernih krajih, bili delno prikrajšani za ta užitek. Dvorana je pevce po vsaki pesmi nagrajevala, ob koncu pa se jim zahvalila z močnim aplavzom, ko so ge. Gaserjevi izročili lep šopek nageljev.

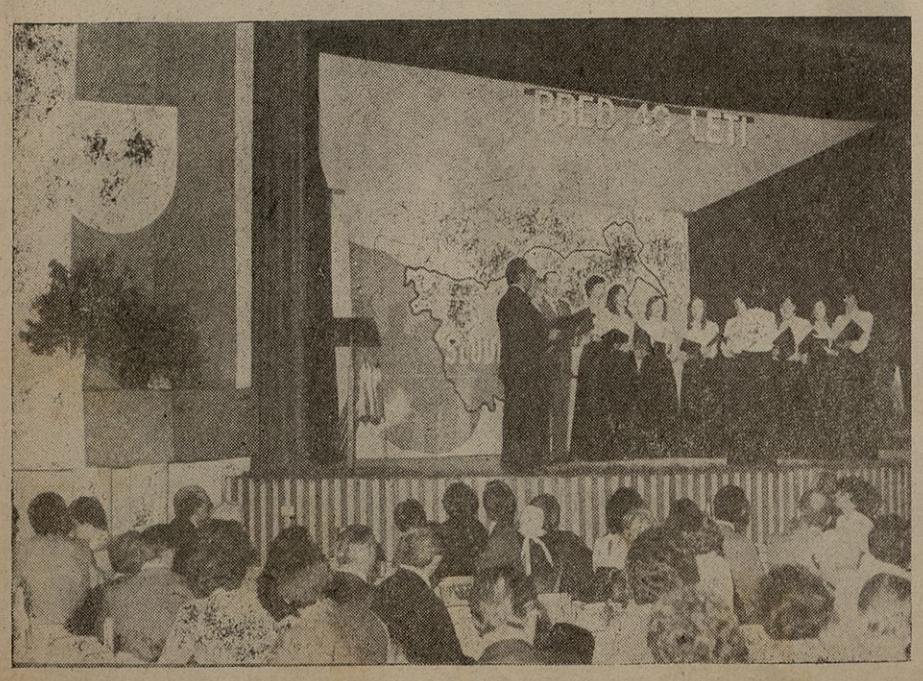
VEČERJA

Prišla je vrsta na okušanje dobrot, ki so jih pripravile pridne kuharice Slovenske hiše, na mizo pa prinašala številna brhka dekleta v uniformah. Tudi fantje so pridno nosili pijače na mizo, da so se hitro razvezali jeziki in je stekel pogovor. Saj nam nikdar ne zmanjka motivov, in ta večer ni bil izjema.

Poleg vseh užitkov, ki so jih bile deležne dame, je bil še ta, da so jim gospodje podarili pušeljc: „rožico rožici“.

Ko je ura kazala že novi dan, so se gostje razšli. Štiridesetletnice okupacije in pričetka revolucije smo se primerno spomnili; praznik osvoboditve in slovenske zastave pa spoštljivo praznovali. Večer je v vseh ozirih uspel.

GB

Pogled med petjem komornega zbora.

V FRANCIJI je predstavnik carine izjavil, da je od nastopa Mitterranda ilegalno odšlo iz države 40 milijard frankov.

NEMŠKI EKOLOGISTI so dosegli odločilno zmago, ko je vlada, po dvotedenskih množičnih manifestacijah, obljubila, da ne bo povečala frankfurtskega letališča. Za to povečavo je bilo predvideno uničenje gozda s tisočerimi drevesi. Zadevo bo po 14. novembru odločil referendum.

MEDNARODNI TEDEN

V BENETKAH je dvoje oboroženih mož ukradlo truplo svete Lucije. Skrunitelja sta vdrla v cerkev svetega Jeremija, razbila kristalno žaro ter odnesla truplo, pustila pa glavo, ki se je od trupla odtrgala. Preplah in ogorčenje po vsej Italiji je silno.

V ŠPANIJI se tudi cepijo stranke. V najhujši krizi se nahaja prav komunistična partija, ki jo pretresa globok razkol zaradi spopada med baskovskimi komunisti. Po drugi strani pa je socialdemokratska veja vladne koalicije UCD ustanovila novo stranko, kateri je dala ime Demokratična akcija.

FRANCOSKA socialistična vlada ima težke probleme. Eden njenih glavnih ciljev je bil boj proti brezposelnosti. Pa je ravno te dni, število brezposelnih preseglo „kritično točko dveh milijonov“. Vlada ne ve kaj bi storila, opozicija pa, na podlagi dejstev, izvaja hudo ofenzivo.

SEVERNOAMERIŠKA VLADA ima hude notranje probleme. Prišlo je namreč do hudih nasprotij med dvema važnima članoma. Na eni strani stoji državni tajnik (zun. minister) general Haig, na drugi pa svetovalec za narodno varnost Richard Allen. V zadnjih tednih sta ta dva funkcionarja podajala tako nasprotujoče si izjave, da je moral sam predsednik Reagan javno zahtevati naj vendar prenehata z medsebojnimi prepiri. A to je stara bolezen ameriških vlad, in kot sedaj Allen, sta svoj čas proti drž. tajniku delovala Henry Kissinger za časa Forda, in pa Stanislav Brzezinski za časa Carterja.

GLAVNI TAJNIK Združenih narodov je pač osporavana osebnost. Do tega zaključka pride opazovalec volitev, ki potekajo v sklopu mednarodne organizacije. V trenutku, ko pišemo te vrstice, še ni jasno kam se bo glasovanje obrnilo, potem ko je veto zaprl pot Waldheimu in Salimu. Izbira se nagiba na stran latinskoameriških kandidatov.

BELGIJSKE volitve so pomenile nazadovanje krščanske demokracije, ki je prejela kakih 10 odstotkov glasov manj, kakor leta 1978. Nasprotno pa so napredovali liberalci, in tudi manjše nacionalistične stranke. Socialisti, ki z demokristjani tvorijo vladno koalicijo, pa so ohranili dosedanjo količino glasov. Nazadovali so tudi komunisti. Opazovalci predvidevajo težko delo in pogajanja za sestavo nove vlade.

Vietnamizacija Srednje Amerike

Te dni so se v Washingtonu sestajali vodje sunozemskih vojsk vseh ameriških držav. Poleg drugih snovi, je debata tekla zlasti o boju proti gverili. Gotovo je ob tem na prvo mesto prišel problem El Salvadorja, kjer že leta teče prava državljanska vojna med vladnimi oddelki in prevratnimi levičarskimi formacijami.

Istočasno je ameriško časopisje prineslo vest, da imajo ZDA namen vojaško poseči v Salvador, da imajo pa tudi v načrtu vojaške akcije proti Kubi in Nikaragvi. Psihoza na Kubi je prišla do take mere, da so vse vojaške sile bile postavljene v pripravljenost, medtem ko so razdelili orožje med rezerviste.

A vrnimo se na washingtonski sestanek. Tam je obrambni minister Salvadorja, José Guillermo García, razpredel svojo tezo o “severnem trikotniku”. Ta trikotnik sestavljajo države Salvador, Honduras in Guatemala. In prav v teh državah se je gverilska dejavnost zadnje čase izredno povečala. Minister García je govoril o “zunanji pomoči”, ki kot je znano prihaja iz Nikaragve, preko meje v Honduras in Salvador, pa preko morja iz Kube v Gvatemalo. Teza “severnega trikotnika” je, da je treba za vsako ceno preprečiti nadaljnji prodor marksistične gverile. Če padejo te tri države, je praktično zapečatena usoda srednje Amerike.

Debata se sedaj razvija v javnosti in med ameriškimi državniki, ali je res potreben oborožen ameriški poseg v srednji Ameriki ali ne. Čeprav vojaško predstavlja neko sigurnost, vendar spomin na Vietnam ostaja svež v ZDA, pa tudi v državah latinske Amerike, ki se boje, da bi jih morda katera poznejša severnoameriška vlada, zaradi menjajoče se notranje politike, pustila na cedilu in v rokah marksizma. Spomin Nikaragve je tudi še svež.

IZ ŽIVLJENJA IN DOGAJANJA V ARGENTINI

San Cayetano (sveti Kajetan) je med argentinskim narodom zelo priljubljen svetnik. Pobožnost so v to deželo prinesli italijanski naseljenci, in hitro se je raznesla po vsej državi. Sv. Kajetan je priprošnji za kruh in delo, in zadnja leta so pobožnosti njemu na čast postajale vedno bolj množične, čim bolj je v Argentini pričelo primanjkovati dela. Število brezposelnih je naraslo, in v isti meri število tistih, ki se zatekajo k svetniku.

Njegov praznik slavijo 7. avgusta. In letošnje leto se je v osrednjem svetnikovem svetišču, ki se nahaja v predelu Liniersa, prav na robu Buenos Airesa, ta dan zbrala nepregledna množica. Vendar svetnika posebno častijo tudi vsak sedmi dan v mesecu. In za sedmi november je Glavna delavska konfederacija sklicala na „romanje“ v svetišče v Liniersu.

Za to versko manifestacijo so to pot postavili socialno in politično ozadje. Prvo, upravičeno, kajti socialni položaj je v deželi res težak. Drugo, neupravičeno, kajti uporaba verskega izraza v politične namene presega meje etike. Poleg tega je bila treba v dneh pred „romanjem“ le brati imena organizacij, ki so tudi pozvale svoje člane, naj se manifestacije udeleže, da je bilo razvidno, kam pes taco moli.

Vlada je, boječ se izgredov in problemov, pozvala nekaj dni prej sindikalne vodje, ter jim priporočala zmernost in spretnost. Vendar ni bilo tako resno. V soboto 7. t. m. se je ob cerkvi svetnika zbralo kakih deset tisoč ljudi, ki so mirno prisostvovali cerkvenemu obredu, in se nato prav tako mirno razšli. Tam se je pojavil tudi minister za notranje zadeve, general Liendo, ki je izjavil, da vlado tudi zelo skrbi problem brezposelnih.

Lahko pa iz tega dogodka povzamemo še druge zaključke. Mnogo se je zadnje čase govorilo o moči „sklicanja“ (konvokacije) argentinske Cerkve. Ta se kaže ob raznih romanjih v Luján, katerih se udeležujejo stotisočglave množice, na zadnjem Marijanskem kongresu, na narodnih zborovanjih Katoliške akcije itd. Vendar tisti, ki se udeležujejo teh zborovanj, pa tudi na splošno verniki, pa naj bodo aktivni ali pasivni (večina naroda), ne pristanejo na politično izrabljanje cerkvenih simbolov. Deset tisoč ljudi na „romanju“ ni malo, če jih vzamemo brez podrobnejšega opazovanja. A to je tudi vse, kar CGT danes more mobilizirati. Upajmo, da je to izraz dozorevanja tukajšnjega ljudstva.

Drug zanimiv dogodek preteklih dni je bila grožnja vodje peronističnega gibanja, da odstopi, če ne prejme zadostne zaslombe. Dr. Bittel se je čutil prizadetega, potem ko so mu strankine skupine onemogočile prisostvovati sestanku, ki bi ga moral imeti z notranjim ministrom. Ker je bil prisotnost že zagotovil, se je čutil prizadetega v svoji avtoriteti.

Njegova grožnja odstopa je takoj v peronističnih vrstah izzvala številna solidarnostna pisma in izjave. Treba je priznati, da je dr. Bittel eden izmed resnih političnih vodij, ki je bil izvoljen v težki dobi peronizma, ko se je že pretresala in grmela strankina in državna struktura. Odkar pa je sedanji režim odprl zatvornice političnega delovanja, se je s svojega mesta podpredsednika peronističnega gibanja trudil, da bi stranko obdržal v strujah legalnosti, in pokazal čim močnejši demokratični duh. S tega vidika je tudi popolnoma razumljiv njegov namen sestaniti se z notranjim ministrom. Opazovalci smatrajo da sta možni le dve poti. Ali dr. Bittel odstopi, če ne dobi zadovoljive zaslombe, in v tem primeru vodstvo peronizma pade v sindikalne roke. Ali pa ostane, ojačen, na svojem mestu, kar bi demokratizaciji tega velikega predela argentinske politične pozornice zelo koristilo.

Ko že govorimo o politiki. Vlada je pričela pošiljati posameznim strankam osnutek nove reglamentacije delovanja političnih strank. Ob tem bi se v prihodnje bilo zanimivo nekoliko globje pomuditi. V glavnem predvidevajo, da bodo smele obstajati le stranke, ki ne bodo držale kritičnega zadržanja do vojaškega boja v preteklosti (in bodočnosti?) proti gverili. O tej točki ni debate. Poleg tega ima namen, da obstaja manjše število močnih strank, da se konča z večno atomizacijo argentinske politike.

In za konec. Ta teden imajo argentinski škofje svoje zasedanje. Drugo in zadnje v letošnjem letu. Poleg raznih verskih in pastoralnih problemov, bodo analzirali zlasti socialni problem in pa moralno plat argentinskega življenja. Dve težavi, iz katerih se tukajšnja družba kar ne more izviti.

Nevtralnost v nevarnosti

Švedska vlada je končno pustila, da je sovjetska podmornica U-137, ki je nasedla pred tednom blizu njene obale, zapustila svojo blatno past in odplula na odprto morje. Morda nikdar ne bo prišlo v javnost kakšen in v katero smer je bil pritisk Sovjetske zveze na Švedsko, vendar po moskovskem opravičilu, in potem, ko so švedske oblasti govorile s kapitanom v njegovi kajuti, je podmornica odplula.

Za kaj je šlo v tem primeru? Švedski kancler Leif Leifland je jasno povedal, da je ladja opravljala špijonske posle. Podmornico so presenetili namreč v bližini letalsko-morske baze Karskrona, kjer so prav tiste dni preizkušali nov model helikopterjev, posebej zgrajenih za iskanje in napadanje podmornic. Je to zanimalo Sovjete?

A še druga zadeva je močno razburila Švede. Oblasti so namreč odkrile, da je podmornica bila opremljena z jedrnim orožjem. Raziskav niso izvedli do konca, saj so prehitro pustili ladjo odpluti. A švedski strokovnjaki so odkrili navzočnost Uranija 238.

Dogodek okoli podmornice je pomenil zmago nevtralne države napram tuje velesile. A pokazal je tudi, da nevtralnost sama nikogar ne brani pred pohlepom mogočnih sosedov.

Dr. Tine Debeljak (81)

NEKAJ POGLEDOV Z NAŠE PERSPEKTIVE NA JOSIPA BROZA - TITA

Tako pravi dr. A. Kobal: „Prišla sva s šoferjem v Aleksinac sredi Šumadije, ko se je v hudi zimi že mračilo. Iskala sva kakšno kavarno, pa je bilo že vse zaprto. Šla sva že pol km naprej, ko sem pred ‚kafano‘ videl človeka z metlo. Dal sem ustaviti in ga vprašal, če bi mogel dobiti kave in rakijo. Mož mi je zmedeno pritrdil, pa se hitro razveselil, ko sem mu povedal, da sem Amerikanec. Oproščal se je in rekel, da bo takoj zvaril, ker ima še ogenj v peči. Vodil naju je v sobo za goste. Nisva dolgo čakala na kavo. V sobo je skočil ves zastoljen momak s kavarnarjem, nerazločno pripovedoval, da se iz trga vali velika množica ljudi. Govorica se je namreč razširila, da je v trg prišel Tito z jeepom in da se je zdaj ustavil zunaj trga pred kavarno. Ves prestrašen je prosil kavarnar, naj s šoferjem-narednikom hitro stečem ven skozi zadnja vrata k jeepu, in je naju vzpodbujal: „Molim, brzo, ubiče vas!“ Odpeljala sva. Prav nič se nisem mislil opravičevati, da nisem — Tito, ker bi mi razjarjeni Srbi sploh ne dali časa, da se opravičim. V nobenem pogledu nisem bil podoben Titu, toda imel sem avionski kožuh in široko vojaško kapo, kot jo je podobno včasih nosil Tito vsaj na fotografijah. To je prepričalo ljudi, da sem jaz zloglasni Broz. Le tako sem se rešil pred smrtjo, ki je bila namenjena Titu v Srbiji.“

Takšno je bilo tedaj koncem l. 1944 v času krize za regentstvo razpoloženje Srbov do partizanov in osebno do Tita.

Čudim se, da Kobal ni tega dogodka obelodani hv svojih tako zanimivih in dokumentiranih medvojnih doživljajih, saj vendar priča, zelo nazorno o volji naroda, ki bi jo morala prava angleška klasična demokracija upoštevati, tudi če gre proti njihovim interesom. Upoštevala jo je amerikanska. In prav v teh mesecih regentske krize se je pokazala ta razdvojenost med zahodnima zaveznikoma, kar so opazili tudi Nemci in kar jim je vžgalo nov up, da se bo razmerje med zavezniki razrahljalo čimprej, kar more koristiti le njim.

Avgust Horvat (2)

Mi in socialni nauk Cerkve

(Misli ob obletnicah okrožnic)

Začetki sodobnega socialnega nauka Cerkve

Tehnični napredek apliciran in do najvišje mere realiziran v industriji, je spremenil način gospodarstva, ki je prevladoval do 17. stoletja. Zaradi koncentracije proizvajalnih sredstev se je začelo proizvajati na veliko. Industrija je izpodrivala obrt in s koncentracijo proizvajalnih sredstev izvedla tudi koncentracijo delovnih rok, kar je spremenilo odnose med podjetniki in delojemalci. Izginil je osebni odnos med lastniki in delavci, postali so si tujci.

Vzporedno s tehnološko revolucijo je človeštvo spreminjalo tudi svoje mišljenje, način življenja, odnose do Boga in sočloveka. Na te spremembe je močno vplivala naturalistična filozofija, ki je prevladovala v 17. in 18. stoletju. Glavni nosilci idej te filozofije so bili Rousseau in enciklopedisti, ki so učili individualizem in liberalizem, ki sta razkrojila družbo in njeno naravno povezanost. (Ahčin, Ob jubileju)

Individualizem in liberalizem sta dosegla svoj višek v francoski revoluciji, ki je v imenu enakosti, bratstva in svobode hotela z nasiljem uničiti obstoječi družbeni red. V Franciji se ji je ta namen posrečil v precejšnji meri, in tako so se nje ideje začele širiti po ostali Evropi in svetu. Prinesle so globok pretres v dušo in ravnanje človeka, spremenile njegovo verovanje in zaupanje v Boga ter odnose do sočloveka. Razpustila in prepovedala je stanovske organizacije, ki so stoletja urejevala odnose med mojstri in pomočniki ter delavci. Odprla je na široko pot manchesterskemu gospodarskemu liberalizmu in s tem prepad med tistimi, ki imajo, in onimi, ki nimajo. Premožni so tako postajali bogatejši, revni še revnejši. V imenu svobode, enakosti in bratstva se je začelo izkoriščanje novonastalega industrijskega proletariata, ki je bil brez zakonodajne zaščite in pravne pomoči.

Modernizem, racionalizem in razsvetljenstvo so se trudili ločiti človeka od pravega življenjskega cilja. V človeških dušah je nastajala praznota in razvaline. Cerkev je ob teh duhovnih razvalinah veliko trpela. V tem trpljenju in zmedi človeštva se je rodil sodobni socialni nauk Cerkve. Potrebno je bilo podvzeti konkretne korake, dati navodila in opozarjati pred zmotami. Tako je 15. avgusta 1832 papež Gregorij XVI. izdal prvo socialno okrožnico moderne dobe Mirari vos, v kateri obsodi nemoralno življenje, ki se je razpaslo v družbi, agnosticizem in liberalizem, ki razkrajata človekovo vest in izpodkopavata naravni red. (Igino Giordani, Le encicliche sociali dei Papi, Editrice Studium, Roma 1944, str. 3.)

Gregorijeva okrožnica je močno odjeknila, a le deloma prebudila katoličane. Zato je naslednji papež Pij IX. na praznik Brezmadežne 1864 svetu poslal okrožnico Cuanta cura, v kateri obsodi zmote dobe, ki so v imenu racionalizma in liberalizma pripravljale pot komunizmu in nihilizmu. (Navedba okrožnic z datumi objave vse do konca vladanja Pija XII. je povzeta po Igino Giordani, Le encicliche sociali dei Papi.) Opozoril je na nevarnosti, ki jih prinaša marksizem in na razdiralno delo masonerije, ki se hotela polastiti oblasti v deželah Evrope, in Cerkev potisniti med stene zakristije.

Kot so racionalizem, liberalizem in masonerija zastrupljali intelektualce in razumnike, tako se je tudi marksizem vedno bolj ponujal za odrešitelja izkoriščanim delavskim množicam. Položaj Cerkve je bil v tako duhovno razrvani družbi precej težak, in v teh okoliščinah je prevzel krmilo Cerkve papež Leon XIII. Takoj prvo leto svojega pontifikata pošlje svetu dve socialni okrožnici, in sicer 21. aprila 1878 Inscutabili Dei Consilio in 28. decembra 1878 Quod Apostolici Muneris. V prvi govori o vzrokih družbenih problemov dobe, zakaj so nastali in nakaže smernice za njihovo rešitev. V drugi obsodi socializem, komunizem in nihilizem, ki korumpirajo človeka. Tema dvema je sledila 18. februarja 1880 okrožnica Arcanum o krščanskem zakonu.

Masonerija in marksizem so izpodkopavali tudi temelje družini. V Franciji se je pripravljala zakonodaja za razporoko. Zato je bila okrožnica Arcanum v prvi vrsti namenjena Francozom. Papež opozori Francoze in vse človeštvo, da je družina božja ustanova, zakonska zveza neločljiva, ker je družina temelj družbe in tako razkroj družine prinaša tudi razkroj družbe. Francozi niso hoteli poslušati papeža in so leta 1884 uzakonili razporoko.

Ob vedno večji aktivnosti anarhizma Leon XIII. pošlje 29. junija 1881 svetu okrožnico Diuturnum, v kateri uči o avtoriteti v družbi, tej sledijo okrožnice Imortale Dei o krščanski državi (1. novembra 1885), Libertas o človekovi svobodi (20. junija 1888), in Sapientiae Christianae o glavnih dolžnostih krščanskega občana (10. januarja 1890). Papež je dajal smernice za reševanje vseh duhovnih in kulturnih težav človeštva, le delavsko vprašanje je navidez pustil ob strani.

Priprava in rojstvo okrožnice Rerum novarum

Tudi delavsko vprašanje je bilo skrb Leona XIII., zato ga ni pustil ob strani. Morda je le odlašal z objavo okrožnice o tem vprašanju. Vzrok je najbrže iskati v needinosti katoličanov tiste dobe. Nekateri so podlegli liberalnim idejam dobe in soglašali, da je revščina delavskih množil nujna posledica gospodarskega razvoja, drugi so se ustrašili marksizma, tretji pa bili prepričaniu, da naj Cerkev pomaga potrebnim le z dobrodelnostjo. Toda večina katoličanov ni soglašala s temi pasivnimi stališči.

Socialno misleči in čuteči katoličani so začeli ustanavljati posebne skupine za študij delavskega vprašanja in iskali pot, kako pomagati predvsem industrijskim delavcem. Te skupine, katerih rojstvo spada v tretje desetletje preteklega stoletja, so predhodniki okrožnice Rerum novarum. Pripravljali so jo celih 60 let.

Med prvimi je najbolj znan Adolf Kolping (1813-1865), ki se je predvsem zanimal za rokodelske pomočnike. Organiziral jih je v stanovske organizacije, katerim je dal versko in kulturno podlago. Nadaljeval je delo, ki ga je hotela zatreti francoska revolucija. Pri Kolpingu, katerega delo in ideje so presegle meje Nemčije, je dobil pobudo škof Viljem Ketteler (1811-1873), ki je zelo aktivno posegel v obravnavanje delavskega vprašanja. (Alcide de Gasperi, I tempi e gli uomini che preparono la ‚Rerum novarum" Milano 1945, str. 2.) Nekoliko pozneje kot škof Ketteler sta se zavzemala za reševanje delavskega vprašanja z veliko vnemo tudi škof Marmillod iz Ženeve in westminsterski nadškof Manning.

Študijske skupine katoličanov za študij delavskega vprašanja so se širile in rastle po številu. Iz močnejših so nastale takozvane šole (I. Ahčin, Ob jubileju, str. 20). Najbolj znani sta angerska, katero je vodil škof Freppel in sociologi Le Play, Claud Jaunet, Charles Perin in lütiška šola (Belgija), ki jo je vodil škof Doutreloux. Z njim so sodelovali grof De Mun, La Tour du Pin, Harmel, Pottier in kardinal Langenieux. Šole in skupine si večkrat niso bile edine, predvsem glede naloge države pri reševanju delavskega vprašanja. Prav tako so razpravljali, če je predvsem vprašanje krščanske ljubezni ali samo pravice. Krščanski podjetniki so se pogosto oklepali patriarhalizma rekoč, da je podjetje razširjena družina in upali, da bodo z avtoritarnostjo rešili delavsko vprašanje v svojih podjetjih. Ni pa manjkalo tudi katoličanov, ki so mislili, da to ni zadeva Cerkve, ampak je treba pustiti prosto pot liberalizmu in marksizmu.

Katoliški sociologi, ki so izšli iz skupin in šol so znanstveno študirali delavsko vprašanje in ga obravnavali v semeniščih in na univerzah. Začela se je oblikovati sodobna katoliška sociologija, katere veliki podpornik je bil papež Leon XIII.

Velik del katoličanov, posebno delavci so želeli, da bi papež uradno, z okrožnico spregovoril o perečem delavskem vprašanju in pokazal na pogubno delo liberalizma in marksizma ter nakazal potrebne rešitve. Trikrat so francoski delavci romali v Rim in prosili papeža, naj spregovori, in tretjič so uspeli. Katoliški sociologi so predložili papežu več osnutkov okrožnice. Na podlagi teh je papež sam sestavil dokončni tekst in okrožnico objavil 15. maja 1891. Tako je leta 1981 poteklo devetdeset let od tega važnega dogodka v katoliški socialni zgodovini.

Novice in Slovenije

MARIBOR — Na Mariborskem sejmu so 30. septembra odprli četrto razstavo sadja, na kateri sodeluje 250 razstavljavcev iz vse države. Letošnja bera sadja je sicer manjša, kot so predvidevali, kljub temu bodo slovenski sadjarji izvozili nad 500 ton kvalitetnih jabolk.

LJUBLJANA — Slovenska filmska proizvodnja je ponovno stekla. Konec septembra so začeli snemati po dolgem premoru nov film, ki je celo mladinski: „Učna leta izumitelja Polža".

LJUBLJANA — Povečanje propagandne dejavnosti v tujini, predvsem med zdomci in izseljenci, je Republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva sklenila 30. septembra na seji odbora za mednarodno informativno delo. Na seji so poudarili nujnost bolj sistematičnega in sprotnega nastopanja in čvrstejše prisotnosti povsod, kjer je potrebno...

LJUBLJANA — Razni slavisti in puristi se bore za lepo slovenščino. Pred časom je celo SZDL sklicala poseben posvet za čistost jezika. Uspeha pa ni kaj dosti. Poglejmo samo, kako so na slovenski skupščini razpravljali 9. septembra o prepovedi klanja telet. V dobljenem gradivu so delegati brali: „Ob izvajanju odloka o prepovedi klanja telet do 200 kg se je v občini Ljubljana-Šiška pojavil problem 300 telet letno, ki jih kmetovalci ne želijo nadalje pitati. To predvsem teleta črnobele in limuzin pasme, ki genetsko oziroma konstitucijsko ne ustrezajo zahtevam pitanja, temveč so namenjena vzgoji kvalitetnega ženskega materiala za mlečne proizvode in lažjih porodov prvesnic." — Besedilo lepo in razumljivo kot beli dan...

LJUBLJANA — S 1. oktobrom so se v Sloveniji podražili kruh, mleko, svinjina in piščančje meso. Cene kruhu so se podražile za okoli 35 odtotkov, mleka in mesa pa za 10 odstotkov. Podražitev je bila potrebna, ker je vlada ukinila oziroma znižala nadomestila za kritje produktivnih stroškov.

CELJE — Zaradi letnega popravila Papirnice Goričane in zaradi težav z uvozom kemikalij — ni deviz — so v začetku oktobra morali ustaviti delo v oddelku tovarne Aero, kjer delajo AC papir (aero copy). Brez dela je ostalo 94 ljudi. Nekaj so jih poslali na letni dopust, nekaj premestili v obrat v Loko pri Žusmu, nekaj poslali čistiti okolico tovarne.

LJUBLJANA — Načrtovanje pa tako! Po načrtih naj bi Slovenija letos izvozila 15.000 ton krompirja, od tega naj bi ga izvoznikom prodale kakih 6000 ton kmetijske zadruge. Izvozniki pa pravijo, da bi uspeli prodati na tuje le 4.000 ton, ker da ni posebnega zanimanja za krompir iz Slovenije na tujih trgih.

STOPIČE — V Stopičah pri Novem mestu so dobili novo šolo. Komaj so jo z novim šolskim letom odprli, so že morali šolo razkriti in jo na novo pokriti. Ko so bili narejeni načrti za šolo, je predpis zahteval 5 centimetrov debelo izolacijo, kasneje so se predpisi spremenili — potrebna je 10 cm debela izolacija. Toda pri podjetju Pionir so na nove predpise pozabili; namenoma ali ne, je drugo vprašanje. Toda gradbena komisija ni pozabila na spremembo in zahtevala popravo...

LJUBLJANA — Občinska konferenca Zveze socialistične mladine je pripravila tridnevni seminar za predsednike, sekretarje in mentorje svojih osnovnih organizacij. Seminarja se je udeležilo 800 ljudi, bil je pač zastonj in v prelepem Bohinju. SZSM je za vsakega udeleženca plačala po 750 dinarjev za hotelske usluge.

TRŽIČ — Tržiški občinski voljeni in imenovani možje so imeli v letošnjem prvem polletju kar lepe osnovne plače — od 17.859 do 21.267 dinarjev mesečno. Tako so povedali na seji v začetku oktobra. Delegaciji predilnice so tudi pojasnili, da dohodki „odgovornih tovarišev" niso vezani na delovne uspehe in da tudi načelo o nagrajevanju po učinku še ni uresničeno.

LJUBLJANA — Kave spet primanjkuje v Sloveniji. Oblastniki pravijo, da bi je moralo biti dovolj vsaj do konca leta in krivijo za pomanjkanje pretirane nakupe.

UMRLI SO od 1. do 11. oktobra 1981:

LJUBLJANA — Boženka Škulec, up. prof.; Ivo Šoštarič; Marta Kastelic, up.; Franjo Luževič, slovenski skladatelj; Terezija Jekovec, up.; Marija Bahovec, dipl. ing. arh.; Albin Podboršek, up.; Frančiška Tavčar r. Černigoj, 91; Marija Turnšek; Milena Dragar, up.; Lidija Dermota r. Polše, 79; Marta Kastelic r. Smuk; Marja Bavdek r. Klofutar; Janez Nolda; Cecilija Ganser r. Celar; Blaž Pirš; Marija Javornik r. Cimperman; Mija Šalamun r. Bukovec; Ivana Kornhauser r. Maček; Slavko Lakner, up.; Miro Černe, up.; Anica Levak, vd. Černoga r. Smole; Apolonija Mencej r. Jernejc.

RAZNI KRAJI — Ivan Janežič, up. frizerski mojster, Šentjur; Dolfi Valentinčič, Kozarišče pri Tolminu; Jože Kermavner, up. šofer, Šentvid; Fani Stravs r. Klančišar Trbovlje; Jožef Štrosar, Trnovo pri Novi Gorici; Ljubo Murn, Novo mesto; Matej Orehek, Luče; Marija Lončar, Dobrova; Adalbert Mali, 57, Kokrica; Francka Petkovšek-Reven, Vrhnika; Ivana Trinkaus, 92, Maribor; Ana Šporar, up., Novo mesto; Štana Hladnik r. Oražem, Polje-Lj.; Viktor Leskovic, 79, up. prof., Maribor; Jože Cerkvenik, Koper; Nada Rajšek r. Uštar, Kresnice; Vid Zlobko, Gazice; Karel Kuralt, posestnik, Mengeš; Dana Drnovšek, Žlebe; Anton Stare, Jereka; Ruža Mele r. Gačnik, 58, Koper; Terezija Jugovič r. Lotrič, 80, Kranj; Antonija Štrukelj r. Kuhar, Šentvid-Lj.; Cecilija Hrovat r. Kacin, Kranj; Jože Arh, 69, Naklo; Marija Marolt, Vevče; Angela Rozman r. Badovinac, Kamnik; Ciril Komar, Postojna; Marija Majhenič, 74, up., Rogaška Slatina; Slavka Rozman, Kamnik; Ludvik Ornik, trg. potnik, Maribor; Ludvik Čisar, elektroinženir, Murska Sobota; Tilka Vidic, up., Borovnica; Ferdinand Zupančič; Ozimkov Nande, Sela-Šumbrek; Ivo Sonc, up. Količevo; Pavel Sedej, 79, nekdanji urar na Jesenicah, Sinja gorica pri Vrhniki; Marija Skuber r. Šonk, Makekova, Jezersko; Ana Zadnik r. Kumelj, Velika Bučna vas; Matej Močilnik, dekan in župnik, Prevalje; Karel Zupančič, pleskar, Črnomelj.

NARODNO SOGLASJE NA POLJSKEM

Razvoj poljske krize je večkrat tako bliskovit, da novice in dogodki presenečajo opazovalce. Pohod generala Jaruzelskega na vlado je bil sicer predviden, vendar je presenetila polnost oblasti, ki jo je zavzel. Ob svojem nastopu je napovedal, da se bo trudil za narodno soglasje, in da bo v delo vlade povabil vse predstavne sektorje poljske družbe.

To napoved je izvedel preteklo sredo 4. novembra, ko se je sestal s primasom Jožefom Glempom in sindikalnim vodjem Lech Walenso. Sestanek je bil „pozitivna izmenjava idej" glede poljskega socialnega, političnega in gospodarskega položaja. Ta sestanek naj bi bil tudi predhodna točka poznejših, „važnejših", na katerih naj bi se v potankosti analizirali razni problemi poljske sedanjosti.

Jaruzelski je vsekakor doživel uspeh. Ni še govora o kaki „vladi narodnega soglasja", o kateri so pisali razni opazovalci. Dan je bil šele prvi korak. Zato tudi ni bilo večjih komentarjev s strani cerkvenih krogov, medtem ko je neodvisna sindikalna organizacija Solidarnost odločila, da vladi odmeri tri mesece roka, da uredi najnujnejše družbene probleme. V tem času sindikati ne bodo izvajali stavk in bodo sodelovali pri vladnem načrtu obnove.

Vendar Solidarnost za nadaljnje sodelovanje z vlado postavlja določene pogoje. In ker je general Jaruzelski dejal, naj postavijo konkretne zahteve, so to res storili, po sestanku vodstva Solidarnosti v Gdansku zadnji ponedeljek. Med zahteve postavljajo ustanovo Družbenega sveta, ki naj nadzira gospodarsko delovanje in sistem cen, samoupravni sistem v podjetjih, dostop sindikatov v javna občila, svobodne volitve v regionalne svete itd.

Centralno vodstvo Solidarnosti je tudi začelo nastopati proti krajevnim sindikatom, ki se pod vplivom skrajnežev podajajo na pot „divjih" stavk.

Medtem, ko je poljska vlada objavila, da je zaprosila za vstop v Mednarodni fond (kar bi olajšalo težak zunanji poljski dolg), je primas kardinal Glemp pohitel v Rim in se tam sestal s papežem. Po tem je bilo objavljeno, da je bil Janez Pavel II. povabljen, naj prihodnje leto znova obišče Poljsko, čemur se „težko odreče", po lastnih besedah svetega očeta.

70-letnica dr. Leniča

Pomožni škof dr. Stanislav Lenič je te dni praznoval sedemdesetletnico rojstva. Po maturi v škofovih zavodih in po duhovniškem posvečenju 4. julija 1937, škof Lenič že dobrih 44 let zvesto služi Bogu in narodu. Po škofovskem posvečenju 14. januarja 1968 opravlja tudi mnoge in važne cerkvene naloge in službe. Nikogar ni v ljubljanski škofiji, ki bi bolj prišel v osebni stik z duhovniki in verniki in ki bi bolj poznal razmere v Sloveniji. Ob svojem izredno dobrem spominu, osebnem zanimanju, neizmerni dobroti, privlačni prijaznosti ter neizčrpni veselosti in optimizmu zna škof Lenič kot le malokdo povezovati ljudi s Cerkvijo, s slovenskim narodom in med seboj v resničnem prijateljstvu. To čutijo ljudje ob njegovih obiskih in cerkvenih slovesnostih v župnijah pa zdomci in izseljenci, ki jih škof Lenič obiskuje z veliko ljubeznijo.

Te besede je ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar napisal v „Družini" ob Leničevem življenjskem jubileju. Pridali bi samo še, da je škof Lenič po „osvoboditvi", kot večina slovenskih duhovnikov pretrpel v komunističnih ječah, ker je med revolucijo bil zvest svojemu škofu dr. Rožmanu, katerega ime je v Sloveniji prepovedano; bil je s tem zvest tudi slovenskemu narodu.

Škof Lenič opravlja veliko delo v ljubljanski škofiji kot generalni vikar in prošt stolnega kapitlja, kot član konzistorija, gospodarskega, duhovniškega in pastoralnega sveta, konference, arhidiakonov in dekanov, kot predsednik umetnostnega sveta in kot član številnih škofijskih ustanov posebno na liturgičnem in katehetskem področju.

Konec l. 1947 je bil dr. Lenič od komunističnega sodišča obsojen na šest let zapora, ker je k njemu prišel kurir iz Avstrije in ga ni naznanil policiji. Vrhovno sodišče je kazen zvišalo na 12 let ne da bi obsojenca o tem sploh obvestilo.

Kot jetnik je moral dr. Lenič opravljati tudi najtežja dela. Leta 1952 je bil na Žalah, kjer so gradili stanovanjske bloke za oficirje politične policije. Delal je skupaj z drugimi jetniki.

Spomladi 1952 so dr. Leniča odpeljali z žal v samico v ljubljanski kaznilnici. Rekli so mu, da so ga morali izolirati zaradi slabega vpliva, ki ga je imel na druge duhovnike. Silili so ga, naj se ne upira več vstopu v ciril-metodovsko društvo in naj škofa Rožmana obsodi za vojnega zločinca. Dr. Lenič je oboje odklanjal, češ da ne more postati član združenja duhovnikov, ki so ga ustanovili komunisti, ker so to jugoslovanski škofje prepovedali, in da ne more obsoditi dr. Rožmana, ker mu je bil blizu in ve, da je vse, kar je delal, delal z najboljšim namenom. Oznovec Zdenko Roter, ki je bil odgovoren za njegovo prevzgojo, ga je skušal „prepričati" s tem, da mu je vzel brevir in da ga je končno poslal med laike.

SLOVENCI v ARGENTINI

Mendoza

Za naš narodni praznik smo se spomnili v molitvi našega naroda in Slovenije v svetu s slovesno skupno mašo v nedeljo, 25. oktobra.

Med svetim opravilom je g. Jože Hoorn imel pomemben priložnostni nagovor z osnovno mislijo „Ljubímo slovenski narod".

Zbor je za uvod zapel Mihelčičevo „Gospa Sveta" in za sklep Vodopivčevo „Glej, o Marija", ki se je s svojo pretresljivo mislijo in prošnjo nadvse prilegala prazniku. Ob oltarju se je pred mašo namestila naša mladina z argentinsko zastavo in z našo s parom v narodni noši.

Bb

Buenos Aires

ŠAHOVSKO PRVENSTVO 1981

Rezultati sedmega kola, ki se je odigralo v soboto, 7. novembra

Marolt 1 — Indihar 0; Mehle 1 — Škerlj 0; Skubic 0 — Žakelj 1; Černak 1 — Magister 0; Verbic 1 — Paulič 0; Gris 0 — Sušnik Fr. 1; Tomazin 1 — Sušnik D. 0; Arko 1/2 — Dimnik 1/2.

Lestvica:

Dimnik 5 1/2, Marolt 5 1/2; Sušnik Fr. 5; Arko, Mehle 4 1/2; Žakelj 4; Verbic, Gris, Indihar, Černak 3 1/2; Magister, Škerlj, Tomazin 3; Sušnik D. 2 1/2; Paulič 1; Skubic 1/2.

Ker sta igralca Dimnik in Marolt izenačila prvo mesto, pravilnik odloča,

(Nad. na 4. str.,

Slovenci v Argentini

(Nad. s 3. str.)

da morata odigrati še eno igro. Pomerila se bosta v soboto 14. novembra ob 20. uri v Hladnikovem domu v Slovensk vasi. V prihodnji številki vam bomo postregli z novico kdo je novi slovenski šahovski prvak, (če ne bo tekma zaključila z remijem).

ZVEZA SLOVENSKIH MATER IN ŽENA

Božične priprave

V skrbi, da bi letos vsi doživeli čim lepše božične dni, je ZSMŽ izdala s pomočjo naših mladih risark in risarjev, lepe božične voščilnice, ki bodo na voljo po vseh slovenskih domovih. Ponudile bomo tudi srečke za damsko zapestno uro in zavijačko, ki bodo izžrebane na našem božičnem srečanju 19. 12. 81 v Slovenski hiši. Ob 18. uri bo sv. maša, domače krajenje in petje lepih božičnih pesmi ob pogrnjenih mizah. Za zaključek pa šolski odbor iz San Justo že pripravljajo igro: Petrčkove poslednje sanje, pod veščo roko g. Beznika.

S pomočjo Vincencjeve konference in drugih organizacij bi rade pripravile božično doživetje našim osamelim rojakom. Še enkrat v letu trkamo na velikodušna srca naših ljudi in prosimo za vsestransko pomoč in sodelovanje!

OKTOBRSKI SESTANEK

23. oktobra zvečer je v mali dvorani Slov. hiše predaval dr. Miha Stariha o praktični temi: „Zdravila in njihov pozitivni in negativni vpliv na organizem ter principi zdravljenja raka.

Kje so že tisti časi, ko se je vse zdravilo z raznimi zelišči in čaji! Od 1850. leta pa do danes, napredujejo kemične formule in izsledki, ki so podaljšale življenjsko dobo povprečno za 10 let (55-65). Leta 1.900 se je začela uporaba aspirina in sulfamida. Kakovost in učinkovitost aspirina je še vedno zagonetka in predmet raziskavanja modernih laboratorijev. Sulfamid pa je kot prvi antibiotik še vedno priporočljiv za lažja obolenja, brez nevarnosti za posledice.

Med 2. svetovno vojno se je pojavil penicilin — velik dosežek medicine. Marsikatera zdravila so že med tem časom „pogruntali“ in tudi ovrgli; penicilin pa je ostal na 1. mestu, poleg drugih antibiotikov, ki so pomagali, da se je pospešila in razvila kirurgija. S tem napredkom se je razvila tudi imunizacija s preprečevanjem bolezni s cepivi — posebno viralnih bolezni.

Podlaga današnjemu zdravljenju so: analgetiki, antibiotiki in hormoni. Posebno važna so tudi sedativna sredstva, ki jih zaradi posebnosti današnjega časa vedno bolj uporabljajo, vendar ne brez zdravniške kontrole. Analgetiki so učinkovitejši in skoraj brez posledic med jedjo, antibiotiki pa daleč od hrane in ne manj kot 5 dni.

Pri raku je najvažnejša zgodnja razpoznava, da je zdravljenje primarnega žarišča čim hitrejša, najsibo operacija, radioterapija ali kemoterapija.

Kaj pričakujemo od zdravil v bodoče? Da so vedno boljša in močnejša ter z manjšimi, nevidnimi in nepomembnimi posledicami, pa tudi ekonomsko dosegljiva.

Z nasvetom, da se zavarujemo z resnim socialnim skrbstvom, je končal svoje podajanje mladi, tukaj rojeni zdravnik, ki se je znal obogatiti z dvema kulturama in ju posreduje drugim — dvakrat hvalevreden! Zares, lepo je povedal, vse po slovensko. Najlepša hvala!

OSEBNE NOVICE

Smrt: V Adroguéju je v torek 10. novembra umrla ga. Ksenija Kociper roj. Rupnik. Naj počiva v miru!

Od vsepovsod

PREBIVALSTVO

30 največjih držav 30 mestnih področij

(v milijonih)

Kitajska	985,0	New York	20,4
Indija	688,6	Tokyo	20,0
ZSSR	268,0	Mexico	15,0
USA	229,8	Sao Paulo	13,4
Indonezija	148,8	Los Angeles	11,7
Brasil	121,4	Peking	10,7
Japonska	117,8	Rio Janeiro	10,7
Bangladeš	92,8	London	10,2
Pakistan	88,9	Buenos Aires	10,1
Nigerija	79,7	Paris	9,9
Meksiko	69,3	Osaka	9,5
Zah. Nemčija	61,3	Rhein-Ruhr	9,3
Anglija	61,3	Kalkuta	8,8
Italija	57,2	Seul	8,5
Vietnam	54,9	Bombay	8,3
Francija	53,9	Chicago	8,3
Filipini	48,9	Moskva	7,8
Tailandija	48,6	Kairo	7,5
Turčija	46,2	Djakarta	7,3
Egipt	43,5	Milan	6,6
Iran	39,8	Manila	5,7
Južna Koreja	38,9	Bogota	5,5
Španija	37,8	Teheran	5,4
Poljska	36,0	New Delhi	5,4
Birmanija	35,2	Madras	5,4
Abesinja	33,5	Carigrad	5,2
Zaire	30,1	Bagdad	5,1
Južna Afrika	29,0	Karači	5,0
Argentina	28,2	Detroit	4,9
Kolumbija	27,8		

KNJIGA DR. TUDJMANA IZŠLA V HRVAŠČINI V INOZEMSTVU. — Hrvaški disident prof. dr. F. Tudjman, titovski general in poznejši vseučiliški profesor, ki je bil letos obsojen zaradi protidržavnega pisanja knjige in intervjuja v tujini, je svoj čas napisal knjigo o nacionalnem vprašanju v Evropi, ki pa ni mogla iziti v Zagrebu. Izšla pa je „brez odobrenja“ v angleškem prevodu pod naslovom: Nationalism in Contemporary Europe (1981). Zdaj pa izšla prav tako „brez pisateljeve vednosti in odobrenja“ prevedena v hrvaščino pod prvotnim naslovom: **Nacionalno pitanpe u suvremenoj Europi.** Izdala jo je Hrvaška revija v Barceloni 1981, str. 376.

PO ŠPORTNEM SVETU

V NAMIZNOTENIŠKI sezoni je slovenski prvak Štefan Kovač iz Murske Sobote brez poraza odpravil vse nasprotnike. Drugo mesto je zasedel Savnik, tretje pa Urh (oba Lj.). Pri dekletih je bila najboljša mlada Tatjana Krsnikova, čeprav je v prvem kolu nepričakovano izgubila s tretjeuvrščeno Moniko Reflak.

NA KODELJEVEM je košarkarska ekipa Slovana že tretjič osvojila naslov prvaka Slovenije v košarki. V finalni tekmi je pred 1500 gledalci premagal prvoligaško moštvo Olimpije s 103:97.

SLOVENSKO KATOLIŠKO AKADEMSKO STAREŠINSTVO vabi vse rojake k predavanju, ki ga bosta imela v soboto 5. decembra t. l. ob 20. uri v mali dvorani Slovenske hiše dr. Marko Kremžar in p. dr. Alojzij Kukovica o temi: **Okrožnica „Laborem excercens“ pod časovnim, družbenim in večnostnim vidikom.** — Z ozirom na aktualnost vprašanja iskreno vabimo k čim lepši udeležbi.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja Medorganizacijskega sveta bo v petek, 20. novembra ob 20. uri v Slomškovem domu v Ramos Mejía.

Šolska počitniška kolonija bo od 26. dec., do 11. jan. 82. v počitniškem domu dr. Hanželiča. Stroški kolonije so za otroke članov $ 850.000.—, za otroke nečlanov $ 950.000.—. Pri prijavi je treba plačati $ 400.000.—.

OBVESTILA

SOBOTA, 14. novembra:

V **Slomškovem domu** prijateljsko srečanje ZEDINJENE SLOVENIJE. Na sporedu večerja-asado in nagradno žrebanje v korist slovenske radijske oddaje.

V **Slovenskem domu v San Martinu** ob 21. uri „Ples nad oblaki“ v priredbi SDO in SFZ s sodelovanjem Slovenskega instrumentalnega orkestra.

NEDELJA, 15. novembra:

Obletnica blagoslovitve Slovenskega doma v Berazateguiju.

SREDA, 18. novembra:

Sestanek Lige žena-mati v San Martinu.

PETEK, 20. novembra:

V **Slovenski hiši** ob 21. Diego Fabri — B. Rozman „Preiskava“ — drama v treh dejanjih.

SOBOTA, 21. novembra:

Zaključna prireditev Slovenskega srednješolskega tečaja „Ravn. Marka Bajuka“ v Slovenski hiši.

V **Slovenski hiši** ob 21. Diego Fabri —B. Rozman „Preiskava“ — drama v treh dejanjih.

Poslovilni večer **RAST X.** v Našem domu v San Justo ob 21. uri.

NEDELJA, 22. novembra:

Proslava Kristusa Kralja v Slovenski hiši ob 16. uri. Na sporedu: slovesna sv. maša in igra „Preiskava“.

SOBOTA, 28. novembra:

Blagoslovitev vode in začetek kopalne sezone 1981/82 na Letovišču Sloge ob 13. uri.

V **Slovenskem domu v Carapachayu** veseloigra „Vdova Rošlinka“ ob 20. uri.

NEDELJA, 29. novembra:

Prvo sv. obhajilo v slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 9.30.

V **Slovenskem domu v Carapachayu** veseloigra „Vdova Rošlinka“ ob 20. uri.

SOBOTA, 5. decembra:

Proslava 30-letnice Balantičeve šole v Našem domu v San Justu.

Predavanje dr. Marka Kremžarja in p. dr. Alojzija Kukovice o temi: Okrožnica „Laborem excercens“ pod časovnim, družbenim in večnostnim vidikom, v Slovenski hiši ob 20. uri, v priredbi SKAS-a.

NEDELJA, 6. decembra:

Na Pristavi snidenje vseh Kranjčanov in h Kranju spadajočih. Ob 10 sv. maša za pok. inž. F. Emmra ob 40-letnici smrti.

Proslava Brezmadežne v Slovenski hiši v izvedbi SDO in SFZ. Ob 9.30 mladinska sv. maša, nato proslava.

Vsakoletna prireditev v slov. zavetišču dr. Gregorija Rožmana združena s sv. mašo in skupnim kosilom.

NEDELJA, 13. decembra:

Risarski natečaj slovenske mladine na Letovišču Sloge ob 15. uri.

SOBOTA, 19. decembra:

Božično srečanje v Slovenski hiši v priredbi Zveze slov. mater in žena.

MI,

Rast X.

OB ZAKLJUČKU
NAŠEGA SREDNJEŠOLSKEGA TEČAJA
VAS VABIMO NA

Poslovilni večer

SOBOTA 21. NOVEMBRA, OB 21. URI
V „NAŠEM DOMU“ SAN JUSTO H. YRIGOYEN 2756.
Sodeluje: SLOVENSKI ORKESTER.

Slovenski dom – Berazategui

16. OBLETNICA BLAGOSLOVITVE

NEDELJA, 15. NOVEMBRA 1981
S celodnevnim sporedom
Slovenska družina vas pričakuje!

SREDNJEŠOLSKI TEČAJ RAVNATELJA MARKA BAJUKA

Sklepna prireditev šolskega leta 1981
(21. šolsko leto)

21. NOVEMBRA V SLOVENSKI HIŠI

Ob 17: Sveta maša
Ob 18: Razdelitev spričeval
Prireditev v dvorani

Vabimo vse starše in prijatelje tečaja
Ravnateljstvo

SDO Slov. vas SFZ

te vabita na

IV. PEVSKO-GLASBENI FESTIVAL

ki bo v **soboto, 14. novembra ob 20. uri**

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL CASCANTE
Escribano Público

CANGALLO 1642 BUENOS AIRES
PRITL., PISARNA 2
T. E. 35-8827

ESLOVENIA LIBRE

Editor y director: Miloš Stare
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4138
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 6 9 - 9 5 0 3

Uredniški odbor:
Miloš Stare, dr. Tine Debeljak,
Slavimir Batagelj in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 92.578

Naročnina Svob. Slovenije za l. 1981: za Argentino $ 250.000.—, pri pošiljanju po pošti $ 300.000.—; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 64 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101, BUENOS AIRES, T.E. 362-7215

KREDITNA ZADRUGA "SLOGA" z o.z.
BME. MITRE 97
RAMOS MEJIA
T. E. 658 - 6574
654 - 6438
VSAK DAN OD 15. DO 19. URE
OB SOBOTAH OD 16. DO 19. URE
PODRUZNICA:
SLOVENSKI DOM - SAN MARTIN
CORDOBA 129 - T. E. 755 - 1266
TOREK IN ČETRTEK OD 18. DO 20. URE

Slovensko gledališče Buenos Aires

V petek, 20. novembra ob 21
v soboto, 21. novembra ob 21
in v nedeljo, 22. nov. ob 17.30

v dvorani SLOVENSKE HIŠE

DIEGO FABBRI

Preiskava

Drama v treh dejanjih

(poslovenil Branko Rozman)

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

MARCELO T. DE ALVEAR 1241, PRITL.
CAPITAL FEDERAL T. E. 393-3586

Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17 do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 666-4366.

Andrej Prebil (13)

Verige lažne svobode

(Povest iz časa po „osvoboditvi“)

8. KJE PRENOČITI

Ves čas vožnje proti Mariboru je razmišljal, kako bi našel najvarnejšo pot čez mejo. Vedel je, da ima v Mariboru na desetine prijateljev, katerim je v Srbiji stregel z očetovsko skrbnostjo in jim bil vedno na uslugo. Za mnoge je z gotovostjo vedel, da so ostali na pravi liniji in bi mu bili z vso iskrenostjo svojega srca na razpolago. Toda bil je toliko plemenit, da ni hotel nikogar moralno prisiliti, da bi izpostavljal zanj svoje življenje. Zato je sklenil, da se bo vseh poznancev v mestu izogibal. Toda, kam naj gre prenočit? Na škofijo gotovo ne, ker je tjakaj že prispel njegov škof iz Beograda, soposvečevalec novega škofa. V Ljubljani je namreč zvedel, da je škof povpraševal po njem, ne vedoč, kaj se je z njim dogajalo zadnje tedne. K frančiškanom, k temu ali onemu župniku ali h kateremu koli duhovniku tudi ne, ker so že tako preveč nadzirani. Na postaji preždeti celo noč bi bilo preveč sumljivo in zato tvegano. Drsati vso noč po zaledenelih mestnih ulicah ne bi bilo niti prijetno niti varno. Neodločen je s postaje usmeril svoje korake proti lovski gostilni, kjer se je pred dvema dnevoma ustavil.

V gostilni je naročil čaj in mali prigrizek ter poiskal primeren prostor v polmračnem kotu. Od tam je mogel opazovati omizja in vleči na uho razgovore, ne da bi kdo postal nanj pozoren. Na uho so udarjale vsakovrstne kvante, kletve, pridušitve in podobne cvetke napol pijanih in razigranih pivcev. Pri eni mizi pa so sedeli trije možakarji na videz popolnoma trezni in skoro brez besede. Od časa do časa so se sklonili eden k drugemu in si natihoma nekaj govorili. Čeravno so sedeli v polmraku, se mu je obraz najmlajšega zdel tako poznan, da je takoj postal nanj pozoren. Tudi možakar je pričel potnika z juga pozorno motriti. Srečala sta se s pogledi in se v trenutku spoznala.

Možakar je prisedel k potnikovi mizi in pritajeno začudeno vprašal: „Ali smem verjeti svojim očem? Kdaj ste prišli semkaj? Saj ste vendar ostali v Srbiji, ko smo se mi vračali na svoje domove. Še pred nedavnim sem vam poslal denarno nakaznico. Ste dobili?“

„Seveda sem jo prejel. Hvala vam! Denar mi je kar prav prišel, da sem pred odhodom mogel poravnati vse račune in še nekaj pustiti za naslednika.“

„Pred odhodom? Kam odhajate? Pa menda ne mislite...“ Ni si upal dokončati stavka v strahu, da bi neprimerna beseda stopila v nevarna slušala. Le namignil je in pomežiknil, kakor bi hotel reči: preko meje.

„Še v Srbiji sem vam pripovedoval, da nameravam iti kot misijonar na Kitajsko. Morda se že bliža čas, ko mi bo to dano. Odvisno je od raznih dovoljenj, oziroma...“

Razumela sta se brez besede. Možakar, ki je bil prvovrsten čevljar, je povabil misijonarja na dom. Povedal mu je natančni naslov. Prišel naj bi čez kakšne pol ure, da ne bi nastal sum med pivci.

Na čevljarjevem domu sta se zavlekla v sobo ob vrtu, da ne bi stene ob ulici poslušale razgovora. Misijonar je bil še vedno nezaupen do čevljarja, čeravno ga je iz Srbije dobro poznal. Koliko navideznih poštenjakov se je v zadnjem letu čez noč spremenilo iz ovce v grabežljivega volka! V negotovosti, kako je s čevljarjem, kar ni hotel jasno na dan s svojo namero. Zato je predvsem kot važno zadevo vrtinčil škofovo posvečenje. Nepredvidoma pa ga je prav to posvečenje zapletlo v nove stiske in nevarnosti.

Čevljar je bil kuhan in pečen v železniški bolnišnici. Usmiljenkam je popravljal ponošene čevlje in jih oskrboval tudi z novimi. Obenem pa je bil zaupna oseba redovne družine in je v izrednih razmerah sijajno služil kot zvezni člen za reševanje vsakovrstnih težav.

„Vem, da ste nezaupni do mene, in imate prav. Danes človek niti svojemu sinu ne more zaupati. Utegnil bi ga naznaniti oblastem in ga spraviti pod ključ. Zato popolnoma razumem, da ne marate s pravo besedo na dan. Od sedemdesetih družin, ki ste jih v Mladenovcu in okolici oskrbovali in so danes v Mariboru, jih je precej podleglo moči kladiva in srpa. V moji hiši pa boste zastonj iskali podrepnežev, prodancev in sužnjev, še manj koristnih budal. Preprost čevljar sem, toda svojega prepričanja ne prodam za vse na svetu.“

Užaljenost je zvenela iz tona njegovih besed. Očitno ga je bolelo, da mu duhovnik ni takoj zaupal in se je zato obotavljal razodeti mu svoj načrt. Po teh čevljarjevih besedah pa se je duhovnik prepričal o njegovi iskrenosti in je zato vrgel vse karte predenj na mizo.

„Res je, kar sem vam dal že napol razumeti. Odhajam. Toda stvar se je zataknila. Tavam med Ljubljano, Celjem, Mariborom in Št. Iljem, pa ne najdem primernega izhoda. Nihče si ne upa pomagati ubežnikom preko meje. Svojcev in prijateljev ne maram izpostavljati, zato se jih rajši izogibam. Na vas sem slučajno naletel v gostilni. Sami ste zagrizli v nagnito jabolko. Zato ne bom odgovoren za posledice.“

„Zavedam se, da sem stopil na nevarno pot. Pri oblasteh nisem najbolje zapisan, ker se nobeden iz moje družine ni vpisal v partijo. Opazujejo me na vsak korak. Toda znam biti previden. Če ne bi šlo za vas, bi se takoj umaknil. Tako pa bi vsaj nekaj rad napravil, da vam olajšam skok čez mejo. Imate srečo. Jutri bo prišla po obnovljene čevlje gospodična, ki živi sama s svojo materjo. Očeta so ji partizani ubili, mnoge sorodnike pozaprli in nekatere že, kot očeta, likvidirali. Premoženje so jima odvzeli in ju tako obsodili na mizerijo. Zdi se mi, da dekle uporablja svojo žensko lepoto kot zvezni člen med raznimi skupinami, ki pomagajo ubežnikom preko meje. Pobaral jo bom. Dovolj me pozna, da mi bo zaupala.“